

Forenede sager C-403/08 og C-429/08

**Football Association Premier League Ltd m.fl.
mod
QC Leisure m.fl.**

og

**Karen Murphy
mod
Media Protection Services Ltd**

(anmodninger om præjudiciel afgørelse
indgivet af High Court of Justice (England & Wales),
Chancery Division,
og af High Court of Justice (England & Wales),
Queen's Bench Division (Administrative Court))

»Radio- og tv-udsendelse via satellit — udsendelse af fodboldkampe — modtagelse af udsendelsen ved hjælp af satellitdekoderkort — satellitdekoderkort, der lovligt er bragt i omsætning i en medlemsstat og anvendes i en anden medlemsstat — forbud mod markedsføring og anvendelse i en medlemsstat — visning af udsendelserne i strid med de tildelte eksklusive rettigheder — ophavsret — ret til tv-udsendelse — eksklusive licenser til udsendelse på en enkelt medlemsstats område — fri udveksling af tjenesteydelser — artikel 56 TEUF — konkurrence — artikel 101 TEUF — konkurrencebegrænsende formål — beskyttelse af adgangsstyringstjenester — ulovlig anordning — direktiv 98/84/EF — direktiv 2001/29/EF — reproduktion af værkerne i en satellitdekoders hukommelse og på en tv-skærm — undtagelse fra retten til reproduktion — overføring af værkerne til almenheden i restaurationer — direktiv 93/83/EØF«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat J. Kokott fremsat den 3. februar 2011 I - 9090
 Domstolens dom (Store Afdeling) af 4. oktober 2011 I - 9159

Sammendrag af dom

1. *Fri udveksling af tjenesteydelser — retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester — direktiv 98/84 — ulovlig anordning — begreb — dekoderanordninger, som lovligt er bragt i omsætning i en medlemsstat og anvendes i en anden medlemsstat — ikke omfattet*
[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/84, artikel 2, litra e)]
2. *Fri udveksling af tjenesteydelser — retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester — direktiv 98/84 — anvendelsesområde — national lovgivning, der forbyder anvendelsen af udenlandske dekoderanordninger — ikke omfattet*
(Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/84, artikel 3, stk. 2)
3. *Fri udveksling af tjenesteydelser — frie varebevægelser — national lovgivning, der knytter sig til disse to grundlæggende friheder — bedømmelse på grundlag af den primære af disse friheder*
(Artikel 56 TEUF)
4. *Fri udveksling af tjenesteydelser — restriktioner — dekoderanordninger, som lovligt er bragt i omsætning i en medlemsstat og anvendes i en anden medlemsstat med henblik på udsendelse af sportsbegivenheder*
(Artikel 56 TEUF)
5. *Konkurrence — karteller — aftaler mellem virksomheder — konkurrencebegrænsning — eksklusiv licens mellem en indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder og et radio- og tv-selskab — forbud mod at levere anordninger til at afkode denne udsendelse uden for det område, der er dækket af licenskontrakten — ikke tilladt*
(Artikel 101 TEUF)
6. *Tilnærmelse af lovgivningerne — ophavsret og beslægtede rettigheder — direktiv 2001/29 — harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet — ret til reproduktion — delvis reproduktion — rækkevidde*
[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29, artikel 2, litra a)]

7. *Tilnærmelse af lovgivningerne — ophavsret og beslægtede rettigheder — direktiv 2001/29 — harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet — ret til reproduktion — undtagelser og begrænsninger*
(Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29, artikel 5, stk. 1)
8. *Tilnærmelse af lovgivningerne — ophavsret og beslægtede rettigheder — direktiv 2001/29 — harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet — overføring til almenheden — begreb*
(Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29, artikel 3, stk. 1)
9. *Tilnærmelse af lovgivningerne — ophavsret og beslægtede rettigheder — direktiv 93/83 — virkninger — lovlighed af de reproduktionshandlinger, som gennemføres i en satellitdekoders hukommelse og på en tv-skærm — foreligger ikke*
(Rådets direktiv 93/83)

1. Begrebet »ulovlig anordning« som omhandlet i artikel 2, litra e), i direktiv 98/84 om retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester skal fortolkes således, at det hverken omfatter udenlandske dekoderanordninger — som giver adgang til et radio- og tv-selskabs satellitbaserede udsendelsestjenester, og som er fremstillet og markedsført med dette selskabs tilladelse, men i strid med selskabets vilje bliver anvendt uden for det geografiske område, hvortil det er blevet leveret — eller dekoderanordninger, som er anskaffet eller aktiveret ved opgivelse af et falsk navn og en falsk adresse, eller som er anvendt i strid med en kontraktlig begrænsning, hvorefter

de udelukkende må anvendes til private formål.

Denne bestemmelse definerer nemlig begrebet ulovlig anordning som et udstyr eller program, der er »udformet« eller »tilpasset« med henblik på at muliggøre adgang til en beskyttet tjeneste i forståelig form uden tjenesteudbyderens tilladelse. Denne ordlyd begrænser sig således til udstyr, der har været genstand for manuelle eller automatiserede processer inden dets ibrugtagen, og som muliggør

modtagelse af beskyttede tjenester uden samtykke fra udbydere af disse tjenester. Ordlyden tager som følge heraf udelukkende sigte på udstyr, der er blevet fremstillet, manipuleret, tilpasset eller gentilpasset uden tjenesteudbyderens tilladelse, og den omfatter ikke anvendelsen af udenlandske dekodieranordninger.

ind under det område, der er omfattet af dette direktiv.

(jf. præmis 74 og domskonkl. 2)

Ovennævnte anordninger er derimod fremstillet og markedsført med tjenesteudbyderens tilladelse, de muliggør ikke gratis adgang til de beskyttede tjenester, og eftersom der er betalt vederlag i markedsføringsmedlemsstaten, hverken muliggør eller letter de omgåelse af en teknisk foranstaltning, der har til formål at sikre betaling af vederlaget for disse tjenester.

(jf. præmis 63, 64, 66 og 67 samt domskonkl. 1)

2. Artikel 3, stk. 2, i direktiv 98/84 om retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester er ikke til hinder for en national lovgivning, der forhindrer anvendelse af udenlandske dekodieranordninger, herunder anordninger, der er anskaffet eller aktiveret ved opgivelse af et falsk navn og en falsk adresse, og anordninger, der er anvendt i strid med en kontraktlig begrænsning, hvorefter de udelukkende må anvendes til private formål, idet en sådan lovgivning ikke falder

(jf. præmis 78, 79 og 82)
3. Når en national foranstaltning både er knyttet til de frie varebevægelser og den frie udveksling af tjenesteydelser, tager Domstolen i princippet alene stilling til foranstaltningen i forhold til den ene af disse to grundlæggende friheder, hvis det under sagen viser sig, at en af disse er helt sekundær i forhold til den anden og kan anses for at være knyttet til denne. Selv om disse to aspekter inden for telekommunikationsområdet ofte er tæt forbundet, uden at det ene kan betragtes som værende helt sekundært i forhold til det andet, er dette ikke tilfældet, når en national lovgivning ikke retter sig mod dekodieranordninger med henblik på at fastsætte de krav, som de skal opfylde, eller fastlægge de betingelser, hvorunder de kan markedsføres, men udelukkende behandler disse anordninger i disses egenkab af hjælpemidler, der gør det muligt for abonnenter at modtage de kodede udsendelsestjenester.
4. Artikel 56 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for en medlemsstats lovgivning, der medfører, at import, salg

og anvendelse i denne stat af udenlandske dekoderanordninger, som muliggør adgang til en kodet satellitudsendelsestjeneste med oprindelse i en anden medlemsstat, og som indeholder frembringelser, der er beskyttet i medfør af den førstnævnte stats lovgivning, er ulovlig. Denne konklusion påvirkes hverken af den omstændighed, at den udenlandske dekoderanordning er blevet anskaffet eller aktiveret ved opgivelse af en falsk identitet og en falsk adresse i den hensigt at omgå den omhandlede geografiske restriktion, eller af den omstændighed, at denne anordning anvendes i kommercielt øjemed, selv om den var forbeholdt privat brug.

Nævnte restriktion kan ikke begrundes i formålet om beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Sportsbegivenheder har ganske vist som sådan en unik, og dermed original, karakter, der kan gøre dem til frembringelser, som fortjener en beskyttelse, der kan sammenlignes med beskyttelsen af værker. I det omfang hensynet til beskyttelse af de rettigheder, der udgør den omhandlede intellektuelle ejendomsrets særlige genstand, imidlertid kun garanterer de pågældende rettighedshavere et passende vederlag og ikke det størst mulige vederlag for den kommercielle udnyttelse

af de beskyttede frembringelser, er dette hensyn sikret, når de pågældende rettighedshavere modtager et vederlag for udsendelsen af de beskyttede frembringelser fra sendemedlemsstaten, hvor udsendelsehandlingen i henhold til artikel 1, stk. 2, litra b), i direktiv 93/83 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel anses for at finde sted, og hvor det passende vederlag således er skyldigt, og når disse rettighedshavere i denne medlemsstat kan gøre krav på et beløb, som tager hensyn til det reelle og potentielle seerantal såvel i sendemedlemsstaten som i enhver anden medlemsstat, hvor udsendelserne, der indeholder de beskyttede frembringelser, også modtages.

For så vidt angår det tillæg, der betales af radio- og tv-selskaberne for tildelingen af geografisk eksklusivitet, kan det føre til kunstige prisforskelle mellem de opdeltede nationale markeder, idet en sådan opdeling og en sådan kunstig prisforskel er uforenelige med traktatens hovedformål, som er gennemførelsen af det indre marked. Under disse omstændigheder kan det nævnte tillæg ikke anses for at være en del af det passende vederlag, som de pågældende rettighedshavere skal sikres, og følgelig går betalingen af det videre

end nødvendigt for at sikre disse indehavere et passende vederlag.

efterprøve, om den indeholder sådanne elementer.

(jf. præmis 100, 106-108, 113-117, 125 og 131 samt domskonkl. 3)

(jf. præmis 159 og domskonkl. 5)

5. Klausuler i en kontrakt om eksklusiv licens, som er indgået mellem en indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder og et radio- og tv-selskab, udgør en konkurrencebegrænsning, som er forbudt i medfør af artikel 101 TEUF, for så vidt som de forpligter radio- og tv-selskabet til ikke at levere dekoderanordninger, der giver adgang til rettighedshaverens beskyttede frembringelser, med henblik på anvendelse uden for det område, som er dækket af licenskontrakten.

7. Reproduktionshandlinger, der gennemføres i en satellitdekoders hukommelse og på en tv-skærm, opfylder betingelserne i artikel 5, stk. 1, i direktiv 2001/29 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, og de kan således gennemføres uden tilladelse fra de pågældende ophavsretsindehavere.

(jf. præmis 146 og domskonkl. 4)

(jf. præmis 182 og domskonkl. 6)

6. Artikel 2, litra a), i direktiv 2001/29 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet skal fortolkes således, at retten til reproduktion også omfatter flygtige fragmenter af værker i en satellitdekoders hukommelse og på en tv-skærm, forudsat at disse fragmenter indeholder elementer, der er udtryk for de pågældende ophavsmænds egne intellektuelle frembringelser som skabere af disse værker, idet den enhed, der består af de simultant reproducerede fragmenter, skal undersøges med henblik på at

8. Begrebet »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet skal fortolkes således, at det omfatter overføring af udsendte værker ved hjælp af en tv-skærm og højttalere til de tilstedeværende gæster i en restauration.

Når udsendelsen af et udsendt værk sker på et offentligt tilgængeligt sted med et yderligere publikum for øje i forhold til

de indehavere af fjernsynsapparater, som modtager signalet og følger udsendelserne individuelt eller i privat, eventuelt familiemæssig, sammenhæng, dvs. et yderligere publikum, som af indehaveren af fjernsynsapparatet gives mulighed for at høre eller se værket, er en sådan bevidst handling nemlig at betragte som en handling, hvorved det omhandlede værk overføres til et nyt publikum. Dette gælder det tilfælde, hvor en indehaver af en restauration overfører udsendte værker til de i dette etablissement tilstedeværende gæster, idet disse gæster udgør et yderligere publikum, som ophavsmændene ikke havde taget i betragtning i forbindelse med tilladelsen til udsendelsen af deres værker.

denne overføring, men som ikke befinder sig på det sted, hvorfra overføringen som omhandlet i nævnte 23. betragtning til ophavsretsdirektivet finder sted, nemlig stedet for den udsendte fremførelse.

(jf. præmis 198-203 og 207 samt domskonkl. 7)

Hvad herudover angår overføringen af det udsendte værk til en »[almenhed], som ikke befinder sig på det sted, hvorfra overføringen finder sted« som omhandlet i 23. betragtning til direktiv 2001/29, omfatter dette direktiv, ligesom Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker, ikke begrebet »direkte forestilling eller fremførelse«, eller med andre ord fremførelse af værkerne foran et publikum, der befinder sig i fysisk og direkte kontakt med den, der fortolker eller fremfører disse værker. Et sådant element af fysisk og direkte kontakt foreligger imidlertid netop ikke i tilfælde af overføring på et sted som en restauration af et udsendt værk ved hjælp af en tv-skærm og højttalere til et publikum, som befinder sig på stedet for

9. Direktiv 93/83 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel skal fortolkes således, at det ingen indvirkning har på lovligheden af de reproduktionshandlinger, der gennemføres i en satellitdekoders hukommelse og på en tv-skærm.

(jf. præmis 210 og domskonkl. 8)